

Självvärderingsmatris över säkerheten vid arbetsresor

En säker arbetstrafik är en central del av arbetarskyddet i en organisation och trafiksäkerheten ska inkluderas som en del av arbetarskyddsprocesserna och säkerhetskulturen på arbetsplatsen. Genom att utveckla säkerheten vid arbetsresor främjar man personalens säkerhet i arbetet, arbetsförmågan, hälsan och välbefinnandet.

Med arbetstrafik avses arbetsresor mellan hemmet och arbetsplatsen samt resor i anknytning till arbetet som görs under arbetsdagen.

Detta verktyg är ämnat för arbetsplatserna för att bedöma nuläget vad gäller säkerheten vid arbetsresor och som stöd för en fortgående utveckling av säkerheten. Verktöget är riktat särskilt till ledningen, arbetarskyddsorganisationen och personer som ansvarar för säkerheten vid arbetsresor. Verktöget har planerats för att användas till en regelbunden bedömning och med hjälp av verktöget kan man följa med hur säkerheten vid arbetsresor utvecklas. Bedömningen av de olika delområdena ger även idéer och tips för nästa års verksamhetsplan.

Delområden som bedöms:

1. Ledarskap och personalens deltagande
2. Planering och verksamhet
3. Samarbete
4. Fortgående utveckling

Bruksanvisning:

Om man inte tidigare på arbetsplatsen har satsat på säkerheten vid arbetsresor är inte poängtalet i bedömningen viktigast utan att identifiera saker som är bra och å andra sidan saker som behöver bearbetas. När bedömningen görs årligen eller med två års mellanrum, visar poängsättningen de delområden där det har skett en framskridning.

Bedöm säkerheten vid arbetsresor på er arbetsplats och välj vid varje punkt det poängtal som bäst beskriver er. Välj det högre poängtalet om kriteriet uppfylls klart och tydligt. Välj det lägre poängtalet om kriteriet uppfylls delvis eller om du är osäker. Resultatet är 0 poäng, om kriteriet inte uppfylls överhuvudtaget.

Addera poängen för alla delområden.

Poängen adderas automatiskt om du fyller i formuläret elektroniskt. Om du använder en pappersversion, vänligen addera poängen själv och fyll i resultatet i tabellen i slutet av formuläret. Med hjälp av poängen ser du vilka saker som fungerar bra och vilka saker som eventuellt borde utvecklas på din arbetsplats. Poängen är riktningsgivande. Det viktigaste är att tillsammans diskutera och gå igenom de olika delområdena samt att få en bild av säkerheten vid arbetsresor på arbetsplatsen.

1. Ledarskap och personalens deltagande

	Utgångsnivå (0–1 poäng): Det finns att utveckla vad gäller säkerheten vid arbetsresor	Bra nivå (2–3 poäng): Säkerheten vid arbetsresor är bra	Utmärkt nivå (4–5 poäng): Säkerheten vid arbetsresor är på en utmärkt nivå	Poäng
Ledarskap och engagemang Säkerheten vid arbetsresor gäller hela organisationen. Den högsta ledningen visar ledarskap och engagemang för att utveckla säkerheten vid arbetsresor samt stöder cheferna inom deras delområden.	- Organisationens ledning får inte rapporter om säkerheten vid arbetsresor. - Ledningen tar inte ett helhetsansvar för att utveckla säkerheten vid arbetsresor.	- Ledningen vet sitt ansvar, är positivt inställd till säkerheten vid arbetsresor och följer regelbundet med hur säkerheten vid arbetsresor verkställs. - Ledningen får rapporter om säkerheten vid arbetsresor och tar behövliga beslut.	- Ledningen har förbundit sig till att främja säkerheten vid arbetsresor och leder genom att visa exempel. - Ledningen ser till att det finns tillräckligt med tid och nödvändiga resurser för att planera, utveckla och upprätthålla verksamheten.	
Roller, ansvarsområden och befogenheter Roller, ansvarsområden och befogenheter vad gäller utvecklingen av säkerheten vid arbetsresor har bestämts och dokumenterats.	- Ansvarspersonerna har inte utsetts. - Arbetarskyddsorganisationen ansvarar ensam för att utveckla verksamheten.	Ansvarspersonen/ansvarspersonerna har utsetts och alla i arbetsgemenskapen vet vem personen/personerna är.	Ansvarsområden och befogenheter vad gäller de mest centrala rollerna har bestämts, de har informerats till hela organisationen och uppgifterna har dokumenterats.	
Att lyssna på personalen och göra den delaktig På arbetsplatsen säkerställs på olika nivåer och i alla funktioner att personalen hörs och kan delta i utvecklingen av säkerheten vid arbetsresor.	Personalen har inte möjlighet att delta i planeringen och utvecklingen av säkerheten vid arbetsresor.	- Personalen har möjlighet att delta i planeringen, fullföljandet och den fortgående utvecklingen av säkerheten vid arbetsresor. - På arbetsplatsen har fastställts hur och i vilka ärenden som personalen görs delaktig.	- Man har skapat kanaler för att höra arbetstagarna och att få dem att delta och man har reserverat tid för detta. - Man är medveten om och kommunicerar aktivt den betydelse personalen har för att utveckla säkerheten vid arbetsresor. - Personalen uppmuntras att aktivt delta i utvecklingen av säkerheten vid arbetsresor.	
Poäng sammanlagt (0–15 poäng)				

Kommentarer:

2. Planering och verksamhet

	Utgångsnivå (0–1 poäng): Det finns att utveckla vad gäller säkerheten vid arbetsresor	Bra nivå (2–3 poäng): Säkerheten vid arbetsresor är bra	Utmärkt nivå (4–5 poäng): Säkerheten vid arbetsresor är på en utmärkt nivå	Poäng
Identifiering av farliga situationer och riskhantering På arbetsplatsen identifieras förutseende farliga situationer och risker bedöms. För detta finns verktyg.	- Man identifierar och hanterar inte systematiskt risker som gäller säkerheten vid arbetsresor. - Man vidtar endast de åtgärder som krävs för att uppnå miniminivån.	- På arbetsplatsen identifierar man betydande och återkommande risker som gäller säkerheten vid arbetsresor. - På arbetsplatsen finns skriftliga anvisningar för riskbedömning av arbetsresor.	- På arbetsplatsen används aktivt ett bestämt tillvägagångssätt för att bedöma risker vid arbetsresor. - Åtgärderna för att minska riskerna och farliga situationer har bestämts. Dessa följs upp och uppdateras regelbundet.	
Anvisningar för personalen På arbetsplatsen finns skriftliga anvisningar för säkerheten vid arbetsresor.	- Man har inte funderat på säkerheten vid arbetsresor. - Det finns anvisningar om vissa saker som gäller resor men de handlar mer om till exempel kostnader och tidsanvändning än säkerheten.	- På arbetsplatsen finns omfattande anvisningar vad gäller säkerheten vid arbetsresor. - Personalen känner till anvisningarna och man följer med att anvisningarna följs. - Anvisningarna används i introduktionen.	- Personalen är med och utarbetar och utvecklar anvisningarna. - Anvisningarna uppdateras utifrån responsen. - Personalen informeras regelbundet om anvisningarna.	
Säkerhetsanordningar och skyddsutrustning Användningen av säkerhetsanordningar och skyddsutrustning ska vara en del av säkerhetskulturen på arbetsplatsen. Säkerhetsanordningar och skyddsutrustning är till exempel hjälmar, dubbskor, belysning och reflexer.	- Arbetsgivaren informerar på allmän nivå om säkerhetsanordningar och skyddsutrustning. - Arbetsgivaren har inte dragit upp linjer för användning av säkerhetsanordningar och skyddsutrustning.	- Arbetsgivaren uppmuntrar personalen att använda säkerhetsanordningar och skyddsutrustning vid arbetsresor. - Arbetsgivaren har dragit upp linjer för användning av säkerhetsanordningar och skyddsutrustning vid arbetsresor.	- Arbetsgivaren möjliggör användningen av säkerhetsanordningar och skyddsutrustning vid arbetsresor genom till exempel central upphandling. - Arbetsgivaren kräver att säkerhetsanordningar och skyddsutrustning används vid arbetsresor.	

	Utgångsnivå (0–1 poäng): Det finns att utveckla vad gäller säkerheten vid arbetsresor	Bra nivå (2–3 poäng): Säkerheten vid arbetsresor är bra	Utmärkt nivå (4–5 poäng): Säkerheten vid arbetsresor är på en utmärkt nivå	Poäng
Fordon Arbetsgivaren ansvarar för fordon (inkl. hyrfordon) som används vid resor i anknytning till arbetet och att fordonen är lämpliga.	- Man har inte fördelat ansvar eller gett resurser för ärenden som gäller fordonens skick och användning. - En namngiven person på arbetsplatsen uppmärksammar vid behov fordonens skick och utrustningen i dem.	- Arbetsplatsen har en kanal via vilken det går att meddela om man är orolig över fordonens skick eller vilket behov man har vad gäller fordonen. - Man har bestämt kriterierna för fordonen som används och att de är lämpliga. - Fordonen servas enligt ett förutseende serviceprogram.	- Man beaktar personalens åsikter om fordon som används. - På arbetsplatsen har fastställts klara och tydliga anvisningar för att ingripa vid eventuella fel etc. - Säkerheten beaktas i alla fordon. Exempel: Bussen som används under rekreattionsdagen måste ha säkerhetsbälten på alla sittplatser.	
Kännedom, introduktion och kompetensutveckling Arbetstagarna får information om mål, farliga situationer, risker och fastställda åtgärder i anknytning till säkerheten vid arbetsresor och hur de för sin del kan öka säkerheten vid arbetsresor.	- Arbetstagarna får ingen introduktion i säkerheten vid arbetsresor. - Material om säkerhet vid arbetsresor finns till exempel på intranätet men det är arbetstagarens ansvar att bekanta sig med det. - Personalen får inte utbildning i säkerheten vid arbetsresor.	- Introduktionsmaterialet finns på en och samma plats. Man har säkerställt sig om att arbetstagaren får introduktion. - Introduktionsmaterialet utvecklas tillsammans med annat säkerhetsmaterial. - Beroende på arbetsuppgifter ges även introduktion i fordonen som används och vid behov om fordonen förnyas. - Personalen ges utbildning i anslutning till ämnet.	- Arbetstagarna får omfattande introduktion i hur man ska röra sig på arbetsplatsen. - Introduktionens innehåll och personen som svarar för introduktionen har antecknats i t.ex. introduktionsprogrammet och ansvarsområdena är klara. - Responsen om introduktionen används i utvecklingsarbetet. - Arbetsgemenskapen vet skillnaderna i arbetsbeskrivningarna och yrkesgrupperna och utbildningshelheterna planeras med fokus på behovet. Det är möjligt att delta i tillämpliga utbildningar.	
Poäng sammanlagt (0–25 poäng)				

Kommentarer:

3. Samarbete

	Utgångsnivå (0–1 poäng): Det finns att utveckla vad gäller säkerheten vid arbetsresor	Bra nivå (2–3 poäng): Säkerheten vid arbetsresor är bra	Utmärkt nivå (4–5 poäng): Säkerheten vid arbetsresor är på en utmärkt nivå	Poäng
Samarbetsparter Säkerhetsverksamheten har störst verkan när de viktigaste samarbetsparterna är med för att främja säkerheten vid arbetsresor till exempel försäkringsbolaget, företagshälsovården, underleverantörerna.	- Säkerheten vid arbetsresor tas inte upp med samarbetsparterna. - Man har inte fastställt vilka samarbetspartner som är betydande vad gäller säkerheten vid arbetsresor.	- Spelreglerna för att röra sig säkert på arbetsplatsen har bestämts och alla som rör sig på arbetsplatsen känner till dem (bl.a. entreprenörer, trafikföretag). - Man har planerat introduktionen för samarbetspartner vad gäller säkerheten vid arbetsresor och bestämt vilka som ansvarar för den.	- Man visar exempel för att uppmuntra samarbetspartner till en systematisk säkerhetsverksamhet. - Även samarbetspartner har en kanal för att anmäla säkerhetsiakttagelser och observationer. Man uppmuntrar till att göra observationer och reagerar på dem.	
Kommunikation Kommunikation är en del av säkerhetsarbetet på arbetsplatsen. På arbetsplatsen har fastställts och dokumenterats vad och hur man internt och externt ska kommunicera om säkerheten vid arbetsresor.	- Kommunikationen är sporadisk och oftast oplanerad. - Kommunikationen når endast en del av personalen.	- Kommunikationen är planerad. - Kommunikationen når en stor del av personalen. - På arbetsplatsen kommuniceras om hur viktigt det är att anvisningarna om säkerheten vid arbetsresor följs. - Ansvarsområden, målgrupper, innehåll och tidpunkter för kommunikationen gällande arbetsresor har angetts i kommunikationsplanen.	- Kommunikationen är regelbunden, planerad och proaktiv. - Kommunikationen når hela personalen. - Man beaktar gemenskapens mångformighet i kommunikationen (bl.a. språk, kultur osv.). - Kommunikationen sker på ett för målgruppen lämpligt sätt inkl. evenemang och kampanjer. - Kommunikationen riktas även till samarbetsparter.	

	Utgångsnivå (0–1 poäng): Det finns att utveckla vad gäller säkerheten vid arbetsresor	Bra nivå (2–3 poäng): Säkerheten vid arbetsresor är bra	Utmärkt nivå (4–5 poäng): Säkerheten vid arbetsresor är på en utmärkt nivå	Poäng
Verksamhetsmiljö I arbetet beaktas arbetsplatsens verksamhetsmiljö och dess särdrag t.ex. geografiska områden och intern trafik.	• Verksamhetsmiljön utvecklas inte utgående från att man ska kunna röra sig säkert. • Bristerna i verksamhetsmiljön identifieras men det sker sällan några förändringar. Möjligheterna att påverka upplevs vara små.	• Arbetet för att utveckla verksamhetsmiljön görs med beaktande av lokala särdrag. • Verksamhetsmiljön utvecklas men besluten fattas främst utifrån andra kriterier än kriterier för att kunna röra sig säkert.	• Verksamhetsmiljön utvecklas aktivt i samarbete med parterna som upprätthåller infrastrukturen. • På arbetsplatsen har fastställts processerna som med tanke på verksamhetsmiljön krävs för att upprätthålla och förbättra säkerheten vid arbetsresor. • Verksamhetsmiljöns underhåll är förutseende och beaktar omständigheterna.	
Poäng sammanlagt (0–15 poäng)				

Kommentarer:

4. Fortgående förbättring

	Utgångsnivå (0–1 poäng): Det finns att utveckla vad gäller säkerheten vid arbetsresor	Bra nivå (2–3 poäng): Säkerheten vid arbetsresor är bra	Utmärkt nivå (4–5 poäng): Säkerheten vid arbetsresor är på en utmärkt nivå	Poäng
Mål, mätare och bedömning av verkan Målen styr verksamheten på kort och lång sikt. Bestämda mätare skapar en grund för bedömningen av verkan och effekt.	- Inga mål eller mätare har ställts för säkerheten vid arbetsresor. - Man bockar av åtgärderna som vidtagna. En eventuell bedömning fokuserar mera på verksamheten än på dess verkan.	- Mål och mätare har ställts för säkerheten vid arbetsresor. - Att åtgärderna verkligen vidtas kontrolleras systematiskt men verkan bedöms på en allmän nivå.	- Målen har fastställts, mätarna är i huvudsak förutseende. - Uppföljningen och bedömningen är regelbunden och fortgående och åtgärderna bestäms enligt bedömningen. - Verkan av säkerhetsverksamheten bedöms och resultaten kommuniceras.	
Säkerhetsanmälan, farliga situationer, avvikelser och korrigerande åtgärder En förutsättning för utveckling är vetenskap och en tillräcklig förståelse för realiserade och möjliga risker. Personalen kan anmäla säkerhetsavvikelser.	- Det kommer sällan anmälan om säkerhetsavvikelser. - Personalen har inte möjlighet att följa med vilka beslut man tar till följd av iakttagelserna. - Olycksfall eller farliga situationer vid arbetsresor undersöks inte.	- Man har bestämt vilka kanaler som behövs för att meddela iakttagelser och göra anmälan. - Personalens anmälningar om risker eller farliga situationer behandlas. - Arbetsgivaren följer upp olycksfallen som inträffat. - En del av olycksfallen eller av de farliga situationerna vid arbetsresor undersöks men korrigerande åtgärder identifieras inte eller förs inte systematiskt vidare.	- Personalen uppmuntras att anmäla risker och farliga situationer. Det finns en kanal att göra anmälan med låg tröskel. - Arbetsgivaren följer upp farliga situationer och olycksfall som inträffat och utreder bakgrunden och orsakerna till dem. - Anmälningarna behandlas, man strävar efter att aktivt eliminera riskerna och man lär sig av farliga situationer och olycksfall. Man följer upp verkställandet av korrigerande åtgärder.	

	Utgångsnivå (0–1 poäng): Det finns att utveckla vad gäller säkerheten vid arbetsresor	Bra nivå (2–3 poäng): Säkerheten vid arbetsresor är bra	Utmärkt nivå (4–5 poäng): Säkerheten vid arbetsresor är på en utmärkt nivå	Poäng
Hållbara resor Arbetsgivaren uppmuntrar personalen till att resa hållbart med vilket avses resesätt och -lösningar vilka är hållbara med tanke på miljön och samhället.	- Arbetsgivaren tar inte ställning till på vilket sätt personalen reser. - Arbetsgivaren kommunicerar om hållbara sätt att resa.	- Man har antecknat principerna för att främja hållbara sätt att resa. Ekologiska, ekonomiska och sociala perspektiv beaktas i principerna för hållbara resor. - Arbetsgivaren rekommenderar i första hand hållbara sätt att resa vid arbetsresor.	- Arbetsgivaren rekommenderar hållbara sätt att resa på arbetsresor och på resor i anknytning till arbete. - Hållbara resor främjas till exempel med biljettförmån eller elcyklar. - Arbetsgivarens fordon är i mån av möjlighet miljövänliga.	
Utveckling av säkerhetskulturen På arbetsplatsen leder man och främjar en säkerhetskultur som skapar säkerhet vid arbetsresor.	- Säkerhetskulturen omfattar inte mål och teman som gäller säkerheten vid arbetsresor. - Verksamheten kring säkerheten vid arbetsresor anses vara viktig men till exempel produktiviteten och tidspressen går före säkerhetsfrågorna.	- Arbetsgemenskapen känner till säkerhetskulturen och hur man kan röra sig säkert. - Arbetsgemenskapen har sätt att upprätthålla och främja en bra säkerhetskultur vid arbetsresor.	- Utvecklingen av säkerhetskulturen och att kunna röra sig säkert är systematisk, ledd och långsiktig. - Stämningen i arbetsgemenskapen uppmuntrar till säkra val och främjar utvecklingen av verksamheten.	
Poäng sammanlagt (0–20 poäng)				

Kommentarer:

Poäng

Sammanlagda poäng i tabellen	Beskrivning
Poäng	PÅ GÅNG / Grundläggande nivå (0–25 poäng) Det finns mycket att utveckla inom de olika delområdena gällande säkerheten vid arbetsresor. Utvecklingsarbetet måste vara aktivt och fortgående. För att uppnå resultat måste ni prioritera konkreta åtgärder. Vi uppmanar er att samarbeta med olika aktörer på arbetsplatsen. Ni är på gång!
	PÅ GOD VÄG/Bra nivå (26–50 poäng) Ni har märkt vilka behov det finns för att utveckla säkerheten vid arbetsresor och har vidtagit åtgärder. Det lönar sig att fortsätta utvecklingen. Ni är på god väg!
	NU GÅR DET UNDAN/Utmärkt nivå (51–75 poäng) Ni har uppnått en utmärkt nivå inom delområdena gällande säkerheten vid arbetsresor. Eftersom läget och behoven kan ändra, är det skäl att fortgående bedöma och identifiera utvecklingsbehov för att hållas på en utmärkt nivå. Sträva efter att hela tiden bli bättre!

Åtgärder

Inom vilka delområden gällande säkerheten vid arbetsresor har ni enligt bedömningen lyckats bäst (till exempel 1–3 delområden eller saker som fungerar bäst)?
Dra nytta av poängtalet för de olika delområdena i sammandraget.

Inom vilket delområde eller vilken enskild sak gällande säkerheten vid arbetsresor måste ni utvecklas mest? Vad vill ni speciellt fästa uppmärksamhet på i fortsättningen (till exempel 1–3 delområden eller saker som kräver mest utveckling)? **Dra nytta av poängtalet för de olika delområdena i sammandraget.**

Hur kan åtgärderna ovan kopplas samman med verksamhetsplanen för den kommande perioden? När gör ni bedömningen på nytt?
Vilka mål ställer ni upp för nästa verksamhetsperiod? Vilket poängtal eftersträvar ni när bedömningen görs nästa gång?